

UCHWAŁA NR XXVII/167/12

RADY GMINY W TARŁOWIE

z dnia 24 października 2012 roku

**w sprawie przyjęcia „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Tarłów
na lata 2012-2015”**

Na podstawie art.18 ust.2 pkt.15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym /tekst jednolity- Dz. U. z 2001r.Nr 142 poz.1591 z późn.zm./,art.17 ust.1,pkt.1 oraz art. 110 ust. 1, 4 i 10 ustawy z dnia 12 marca 2004r.o pomocy społecznej /tekst jednolity –Dz. U. z 2009 r. Nr 175 poz. 1362 z późn.zm./

Rada Gminy w Tarłowie uchwala ,co następuje:

§1

Przyjmuje się ”Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Tarłów na lata 2012-2015” stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Traci moc Uchwała Nr XVI/91/11 Rady Gminy w Tarłowie z dnia 25.11.2011roku w sprawie przyjęcia „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Tarłów na lata 2011-2015”

§3

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Tarłów.

§ 4

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

§ 5

Uchwała podlega ogłoszeniu na tablicy ogłoszeń Urzędu Gminy w Tarłowie

**PRZEWODNICZĄCY
RADY GMINY**
mgr Janusz Giez

Załącznik do:
Uchwały Nr XXVII/167/12
Rady Gminy w Tarłowie
z dnia 24 października 2012 r.

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
Gminy Tarłów
na lata 2012-2015**

SPIS TREŚCI

1. WSTĘP ZAŁOŻENIA STRATEGII.....	3
2. DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY TARŁÓW.....	5
2.1 Charakterystyka gminy.....	5
2.2. Problemy społeczne w perspektywie Ośrodka Pomocy Społecznej.....	5
2.3. Identyfikacja najważniejszych problemów społecznych na terenie gminy Tarłów.....	7
3. ANALIZA SWOT.....	11
4. WIZJA, MISJA I ZAŁOŻENIA GMINNEJ STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNEJ.....	13
4.1. Cel strategiczny I.....	14
4.2. Cel strategiczny II.....	18
4.3. Cel strategiczny III.....	20
4.4. Cel strategiczny IV.....	23
5. UWAGI KOŃCOWE.....	26

1. WSTĘP. ZAŁOŻENIA STRATEGII.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych stanowić będzie podstawę do realizacji wzorów interwencji społecznych podejmowanych w celu dokonania zmiany (poprawy) tych stanów rzeczy i zjawisk występujących w obrębie danej społeczności, które oceniane są negatywnie.

Dokument ten charakteryzuje w szczególności działania instytucji rozwiązujących kwestie społeczne, które podejmowane są dla poprawy warunków zaspokojenia potrzeb osób i rodzin.

Okres transformacji, oprócz niewątpliwie pozytywnych, zaowocował także niekorzystnymi dla społeczeństwa zmianami. Stopniowe odchodzenie od modelu państwa opiekuńczego wywołało takie zjawiska, jak:

- rozwarstwienie społeczne;
- marginalizacja (wykluczenie) wielu jednostek i dużych grup społecznych;
- obniżenie standardu życia polskich rodzin;
- nierówności społeczne w dostępie do pracy, edukacji, kultury i lecznictwa.

W związku z tym przed samorządami stało zadanie, którego nie można odkładać „na później”- jest nim konieczność strategicznego rozwiązywania problemów społecznych zmarginalizowanych środowisk; osób, rodzin i grup społecznych, przywrócenie ich społeczeństwu, jako jego pełnoprawnych członków.

Współcześnie rola państwa w zakresie polityki społecznej powinna realizować się w takich obszarach jak:

- Poprawa położenia materialnego i wyrównywanie szans życiowych grup społeczeństwa ekonomicznie i socjalnie najuboższych;
- Prowadzenie bieżących działań osłonowych;
- Przewidywanie zagrożeń społecznych;
- Dorównywanie do standardów unijnych i międzynarodowych;
- Rozciągnięcie zadań polityki społecznej na instytucje pozarządowe;
- Określenie publicznych funduszy celowych i administrowanie nimi;
- Określenie zadań w zakresie socjalnej funkcji państwa.

Nie bez znaczenia jest przystąpienie Polski do struktur Unii Europejskiej, dlatego podstawę wszelkich działań stanowią cele odnoszące się do trzech obszarów:

- polepszenia warunków życia, pracy i kształcenia;
- prawa do zatrudnienia i prawo do wykształcenia;
- stworzenie systemu zabezpieczenia społecznego.

Realizacja tychże celów oparta jest na zasadach socjalnych wspólnoty:

- zasadzie subsydiarności,
- zasadzie osobistej wolności,
- zasadzie solidarności.

Ogólnie akceptowanymi wartościami współczesnej polityki społecznej, które powinny znaleźć swoje odzwierciedlenie w strategii, są:

- bezpieczeństwo socjalne , tzn. gwarancja dochodów i usług na wypadek pojawienia się tzw. ryzyka socjalnego (choroba, bezrobocie, inwalidztwo, itp.);
- wiara w zasoby ludzkie , a więc inwestycje w człowieka, tj. tworzenie równych szans rozwoju dla ludzi;
- spokój społeczny , traktowany jako wartość podstawowa dla utrzymania

harmonijnej współpracy i współżycia między ludźmi (redystrybucja dochodu narodowego na rzecz grup upośledzonych jak i dialogu społecznego);

- życie rodzinne – uznanie rodziny za podstawową instytucję społeczną.

Jest kilka mechanizmów powstawania problemów społecznych. Są nimi przede wszystkim:

- dezorganizacja społeczeństwa,
- gwałtowna zmiana społeczna,
- opóźnienia kulturowe,
- przemiany gospodarcze wyprzedzające przemiany w sposobie myślenia i działania,
- złe funkcjonowanie instytucji politycznych czy administracyjnych,
- niekompetencja polityków czy urzędników państwowych,
- dysfunkcjonalność instytucji społecznych,
- dominacja grup społecznych, eksploatacja, wyzysk,
- nierówności społeczne, niesprawiedliwość społeczna,
- złe funkcjonowanie instytucji edukacyjnych, nieprzystosowanie do pełnienia określonych ról społecznych.

W opracowaniu lokalnej strategii rozwiązywania problemów społecznych wysoce przydatne może być pojęcie deinstytucjonalizacji w pomocy społecznej, gdzie pomoc winna:

- służyć życiowemu usamodzielnianiu się osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem,
- umacniać rodzinę,
- być w możliwie najszerszym zakresie zapewniona w społeczności lokalnej.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych to względnie trwałe wzór interwencji społecznej podejmowanej w celu poprawy tych stanów rzeczy, które oceniane są negatywnie.

W oparciu o uzyskane od władz lokalnych informacje i materiały został przygotowany dokument, który pozwoli na racjonalizację lokalnej polityki społecznej oraz wskaże obszary, które w najbliższym czasie powinny stać się przedmiotem szczególnej troski ze strony władz lokalnych.

Przedłożony materiał został opracowany w Ośrodku Pomocy Społecznej w Tarłowie.

2. DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY TARŁÓW.

2.1. Charakterystyka gminy.

Miejscowość Tarłów leży w powiecie opatowskim na północnowschodnich krańcach województwa świętokrzyskiego. Siedziba gminy – Tarłów, leży w widłach Wisły i jej lewobrzeżnego dopływu Kamiennej i stanowi jednostkę administracji państwowej. Gmina Tarłów obejmuje obszar liczący 16 377 ha powierzchni, zamieszkały przez 5600 mieszkańców. Gęstość zaludnienia wynosi około 29 osób na km². Na północy gmina graniczy z gminą Lipsko i Solec n/Wisłą – gminami województwa mazowieckiego, od zachodu i południa z gminą Baltów, Ożarów i Ćmielów – gminami województwa świętokrzyskiego, a od wschodu poprzez Wisłę z Józefowem gminą województwa lubelskiego. Przez teren miejscowości przebiega droga krajowa o znaczeniu ponadlokalnym, łącząca Tarłów z oddalonym o 13 kilometrów miastem Ożarowem.

Gmina Tarłów stanowi wspólnotę samorządową, w której skład wchodzi 33 sołectw: Bronisławów, Brzozowa, Cegielnia, Ciszycza Dolna, Ciszycza Górna, Ciszycza Kolonia, Ciszycza Przewozowa, Czekarzewice Pierwsze, Czekarzewice Drugie, Dąbrówka, Dorotka, Duranów, Hermanów, Janów, Julianów, Kolonia Dąbrówka, Kozłówek, Leśne Chałupy, Łubowa, Maksymów, Mieczysławów, Ostrów, Potoczek, Słupia Nadbrzeżna-Wieś, Słupia Nadbrzeżna – Kolonia, Sulejów, Tadeuszów, Tarłów, Teofilów, Tomaszów, Wesołówka, Wólka Lipowa, Wólka Tarłowska.

Głównym źródłem utrzymania na obszarze Gminy Tarłów jest rolnictwo, usługi i rzemiosło. Największa liczba mieszkańców gminy znajduje prace w rolnictwie, są to przeważnie własne gospodarstwa rolne, o niewielkiej powierzchni. Powierzchnie uprawne na terenie gminy stanowią gleby II – VI klasy.

Jedynym źródłem utrzymania przeważającej liczby ludności są dochody uzyskane z upraw i hodowli zwierząt. Rolnicy to siła robocza stanowiąca znaczny odsetek bezrobocia ukrytego w Gminie Tarłów.

Na terenie gminy nie ma żadnych zakładów przemysłowych. Słabo rozwijające się rzemiosło i usługi nie tworzą nowych miejsc pracy dla mieszkańców Gminy Tarłów. Podstawową bazę mieszkaniową gminy stanowią indywidualne budynki mieszkalne związane z siedliskami gospodarstw rolnych. Jedynie w centrum Tarłowa budownictwo ma charakter typowy dla zabudowy małomiasteczkowej.

2.2. Problemy społeczne w perspektywie Ośrodka Pomocy Społecznej.

Kwestia bezrobocia

Statystyki dotyczące bezrobocia w znacznym stopniu zniekształcają obraz zjawiska ze względu na duży stopień tzw. bezrobocia utajonego oraz powszechności „pracy na czarno”. Bezrobocie powoduje, iż standard życia wielu ludzi stale się obniża i rozszerza się obszar patologii społecznej.

Bezrobotnym, zgodnie z definicją ustawową, jest osoba pozostająca bez pracy, ale jednocześnie zdolna i gotowa do jej podjęcia w pełnym wymiarze czasu. Bezrobocie, przyczyniając się do zubożenia materialnego, w bezpośredni sposób wpływa na poziom życia rodzin, wywierając negatywne skutki w postaci:

- dezintegracji rodziny,

- zmniejszenia siły wsparcia emocjonalnego i solidarności pomiędzy członkami rodziny,

- zwiększenia ryzyka zaistnienia patologii życia społecznego.

Długookresowe bezrobocie ma wpływ na ekonomiczną i psychospołeczną sferę życia człowieka bezrobotnego oraz jego rodzinę. Jednym z pierwszych skutków utraty pracy jest obniżenie standardu życia rodziny, także wtedy, gdy otrzymywane są świadczenia kompensujące płacę. Sytuacja materialna osób dotkniętych bezrobociem zależy od ich standardu życia w czasie zatrudnienia, a zwłaszcza od posiadanych dóbr trwałego użytku, oszczędności i długów.

Duże znaczenie ma poziom, od którego zaczyna się proces degradacji ekonomicznej i społecznej. Najbardziej dramatyczną sytuację mają rodziny świadczeniobiorców pomocy społecznej, które od dawna korzystały z systemu wsparcia socjalnego z powodu np. niskich dochodów, wielodzietności, inwalidztwa. Trudności finansowe w takich rodzinach prowadzą do drastycznych ograniczeń wydatków nawet na podstawowe potrzeby bytowe.

Problem bezrobocia dotyczy nie tylko osoby nim dotkniętej, lecz także całej rodziny. Pogorszenie funkcjonowania rodziny jest proporcjonalne do okresu pozostawania bez pracy, co przejawia się problemami opiekuńczo-wychowawczymi, przemocą, zanikiem autorytetu rodzicielskiego, co może prowadzić do rozpadu rodziny. Pojawia się także groźba przyjmowania przez dzieci negatywnych wzorów osobowych, a w konsekwencji dziedziczenia statusu bezrobotnego.

Zwiększanie się grupy bezrobotnych świadczeniobiorców pomocy społecznej łączy się ze wzrostem zadań i wydatków oraz koniecznością dostosowania dotychczasowych form działania do nowych potrzeb. Dominującą formą pomocy są świadczenia pieniężne.

Praca socjalna prowadzona przez pracowników socjalnych to między innymi pomoc w planowaniu nowych koncepcji życia zawodowego, rozbudzanie motywacji do działania ukierunkowanego na zatrudnienie, jak również technika kontraktu, która pozwala na to, by pomoc – jej forma, wysokość i okres świadczenia – uzależniona była od aktywności bezrobotnego i jego rodziny. Niepokojący jest wpływ bezrobocia na zachowania patologiczne. Szczególnie niebezpiecznym zjawiskiem staje się alkoholizm w rodzinie.

Na dzień 30.09.2011 r. w ewidencji Powiatowego Urzędu Pracy w Opatowie z terenu naszej gminy zarejestrowanych było 493 osób nie posiadających zatrudnienia, co stanowi około 9 % ogółu osób zamieszkujących gminę.

Z ogółu 493 bezrobotnych na dzień 30.09.2011r. większość, bo 252, stanowili mężczyźni.

27 osób zarejestrowanych było z prawem do zasiłku.

Kwestia uzależnień i rozwiązywania problemów alkoholowych.

Alkoholizm oraz inne uzależnienia, takie jak narkomania i nikotynizm, to zauważalne zjawiska w obszarze pomocy społecznej. Są one trudne do rozwiązania, gdyż zarówno ich źródłem, jak i ich skutkiem są inne problemy.

Nadużywanie alkoholu i środków psychoaktywnych powoduje szkody we wszystkich sferach życia człowieka. Następstwa te dotyczą nie tylko zdrowia fizycznego i psychicznego. Głównymi problemami współwystępującymi wraz z uzależnieniami są bezrobocie, ubóstwo, dysfunkcje rodziny, długotrwała choroba, przestępczość — w tym przemoc w rodzinie. Wśród przyczyn popadania w alkoholizm można wymienić uwarunkowania społeczne, nieprawidłowe wzorce rodzinne, brak celów życiowych, utrata zatrudnienia.

Należy zauważyć, iż według oficjalnych statystyk problem alkoholizmu jest

marginalny, wręcz nieistniejący jak na 5,6 tysięczną społeczność gminy. Natomiast według mieszkańców jest widocznym, negatywnym zjawiskiem społecznym.

Z danych uzyskanych od dyrektorów szkół z terenu naszej gminy wynika, że nie odnotowano przypadków spożywania alkoholu oraz zażywania i rozprowadzania substancji odurzających przez uczniów na terenie szkół.

W 2011 roku funkcjonariusze Komisariatu Policji w Tarłowie oraz Komendy Powiatowej w Opatowie przeprowadzili wobec mieszkańców gminy Tarłów bardzo dużo interwencji. Interwencje te dotyczyły osób znajdujących się pod wpływem alkoholu.

Niestety na terenie gminy brak jest profesjonalnych instytucji, które służyłyby rodzinom z problemem alkoholowym - działająca Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych jest miejscem pierwszego kontaktu dla osób z problemem alkoholowym. Wstępnie motywuje do terapii i informuje o możliwościach leczenia osób uzależnionych. Komisja udziela pomocy prawnej, służy radą, informuje o organizacjach, domach i poradniach, które działają na rzecz osób uzależnionych i współuzależnionych.

Kwestia osób starych i niepełnosprawnych.

W rozumieniu ustawy o pomocy społecznej niepełnosprawność oznacza stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy, powodujący trwałe lub okresowe utrudnienie, ograniczenie bądź uniemożliwienie samodzielnej egzystencji. Tymczasem w dobie obecnej niepełnosprawność jest również rozumiana jako wynik barier społecznych, ekonomicznych oraz fizycznych, jakie jednostka napotyka w środowisku zamieszkania. W związku z tym polityka społeczna powinna prowadzić aktywne działania, na wszystkich szczeblach życia społecznego, aktywnie pracować na rzecz równouprawnienia osób niepełnosprawnych, przeciwdziałać ich dyskryminacji i tworzyć mechanizmy wyrównujące szanse i warunki korzystania z przysługujących im praw.

Na terenie gminy kwestią osób niepełnosprawnych zajmuje się wyłącznie Ośrodek Pomocy Społecznej. W roku 2011 z powodu niepełnosprawności ze świadczeń Ośrodka skorzystało około 170 osób.

W gminie brakuje przede wszystkim organizacji pozarządowych oraz oddziałów integracyjnych dla osób niepełnosprawnych.

Obok niepełnosprawności znaczącym problemem staje się kwestia osób starych, ich funkcjonowania w środowisku i brak opieki paliatywnej – jest to wynikiem starzejącego się społeczeństwa.

2.3. Identyfikacja najważniejszych problemów społecznych na terenie gminy Tarłów.

Do analizy problemów wykorzystamy dane z rocznych sprawozdań Ośrodka Pomocy Społecznej w Tarłowie danych statystycznych oraz sprawozdań z działalności samorządów gminnych.

Tabela 1. Powody występowania o pomoc społeczną

POWÓD TRUDNEJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ	LICZBA RODZIN, KTÓRYM PRZYZNANO POMOC			
	Lata	2007	2008	2009
1. UBÓSTWO	185	140	151	130
2. BEZROBOCIE	115	80	89	100
3. NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	31	20	25	20
4. DŁUGOTRWAŁA CHOROBA	57	56	58	85
5. BEZRADNOŚĆ	67	80	78	50
6. BEZDOMNOŚĆ	1	1	1	1
7. ALKOHOLIZM	18	16	20	21
8. TRUDNOŚCI W PRZYSTOSOWANIU DO ŻYCIU PO OPUSZCZENIU ZAKŁADU KARNEGO	3	3	3	4
9. PRZEMOC W RODZINIE	10	10	10	10

Źródło: Opracowano na podst. sprawozdań rocznych Ośrodka Pomocy Społecznej oraz Rocznych sprawozdań z działalności samorządów gminnych w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych.

Tabela 2. Struktura ludności w roku 2010

Wiek mieszkańców	Liczba osób	Odsetek
Ogółem	5529	100
0 – 7	304	5,50
8 – 18	808	14,61
Kobiety od 19 – 60	1500	27,13
Mężczyźni od 19 – 65	1832	33,13

Mieszkańcy w wieku poprodukcyjnym:	1088 520	19,68
------------------------------------	-------------	-------

Źródło: Ewidencja ludności Urzędu Gminy Tarłów

Tabela 3. Struktura przyrostu naturalnego i saldo migracji w roku 2010 w Gminie Tarłów.

Urodzenia	47
Zgony	102
Przyrost naturalny	-55
Wymeldowania	98
Zameldowania	99
Saldo migracyjne	+1

Źródło: Ewidencja ludności Urzędu Gminy Tarłów

Tabela 4. Interwencje domowe, po których sporządzono „Niebieską kartę”

Rok	Liczba interwencji domowych po których sporządzono „Niebieską Kartę”
2007	34 interwencje
2008	32 interwencje
2009	24 interwencje
2010	10 interwencji
2011	14 interwencji

Źródło: Komenda Powiatowa Policji w Opatowie

Tabela 5. Liczba rodzin objęta procedurą „Niebieskiej Karty”

Rok	Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskiej Karty”
2007	20 rodzin
2008	19 rodzin
2009	20 rodzin
2010	8 rodzin
2011	12 rodzin

Źródło: Komenda Powiatowa Policji w Opatowie

Identyfikacja problemów społecznych jest jednym z najważniejszych elementów każdego postępowania diagnostycznego mającego określić zasadnicze problemy i ewentualne kierunki ich rozwiązywania.

Do osób, które w największym stopniu dotyczą lokalne problemy społeczne zaliczyć można dzieci i młodzież, przede wszystkim te pochodzące z rodzin biednych, wielodzietnych, dysfunkcyjnych.

Do grupy osób szczególnie narażonych należy także grupa ludzi starszych i samotnych, osoby chore i niepełnosprawne oraz rodziny wielodzietne, ubogie i z problemem alkoholowym. Kolejną grupą mieszkańców, która odczuwa skutki problemów społecznych, są bezrobotni długotrwale, pozostający bez prawa do zasiłku i ich rodziny. Ponadto należy również zwrócić uwagę na osoby słabo wykształcone oraz rolników utrzymujących się tylko z pracy w gospodarstwie.

Z powyższego zestawienia wynika rozkład wskazań najistotniejszych kwestii społecznych, które winny stać się przedmiotem szczególnej troski samorządu lokalnego.

1. Pomoc dzieciom i młodzieży, zwłaszcza z rodzin najuboższych i dotkniętych dysfunkcją.
2. Pomoc osobom bezrobotnym w przekwalifikowaniu się oraz znalezieniu pracy.
3. Budowa zintegrowanego systemu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych na terenie gminy.
4. Pomoc ludziom starszym, samotnym i niepełnosprawnym. Promocja zdrowia.

Wiodącą rolę w rozwiązywaniu problemów społecznych na terenie gminy Tarłów odgrywa Ośrodek Pomocy Społecznej.

Nie bez znaczenia jest także działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Największymi podmiotami funkcjonującymi na terenie gminy, z którymi gmina prowadzi współpracę w rozwiązywaniu problemów społecznych są:

- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej,
- Przedszkole,
- Szkoły Podstawowe,
- Gimnazja,
- Gminna Biblioteka Publiczna w Tarłowie,
- Gminny Ośrodek Kultury w Tarłowie,
- Komisariat Policja w Tarłowie.

Na szczególną uwagę zasługuje także funkcjonowanie Klubu Sportowego Tarłów , który zrzesza okoliczną młodzież oraz propaguje sportowy tryb życia.

3. ANALIZA SWOT.

Do opracowania mocnych i słabych stron problematyki pomocy społecznej na terenie gminy Tarłów zastosowaliśmy analizę SWOT jako dobre narzędzie do określania celów strategicznych. Nazwa SWOT pochodzi od słów: Strengths (mocne strony), Weaknesses (słabe strony), Opportunities (szanse), Threats (zagrożenia).

Strengths - mocne strony:

- wykwalifikowany personel Ośrodka,
- wsparcie dla osób psychicznie chorych poprzez usługi specjalistyczne oraz Środowiskowy Dom Samopomocy dla osób psychicznie chorych,
- dostęp do bezpłatnej, specjalistycznej pomocy psychologicznej, w punktach działających na terenie gminy Tarłów,
- właściwy przepływ informacji między instytucjami pomocy społecznej,
- dobre wyposażenie informatyczne (sprzęt komputerowy, oprogramowanie),
- integracja mieszkańców w stanach zagrożenia zdarzeniami losowymi,
- korzystanie z programów podnoszących kwalifikacje osób bezrobotnych z terenu gminy Tarłów, finansowanych ze środków UE,
- dobrze działający zespół interdyscyplinarny,
- walory turystyczne i przyrodnicze gminy,
- atrakcyjne dla inwestorów położenie gminy,

Weaknesses - słabe strony:

- brak placówek typu interwencyjnego oraz mieszkań socjalnych,
- brak w ofercie Ośrodka Pomocy Społecznej usług opiekuńczych,
- zbyt mało środków finansowych na zaspokojenie wszystkich potrzeb podopiecznych Ośrodka Pomocy Społecznej,
- odpływ młodych, wykształconych ludzi,
- starzenie się społeczeństwa,
- systematyczne zmniejszanie się liczby narodzin dzieci – co skutkuje zamykaniem szkół,
- negatywne wzorce spożywania alkoholu,
- łatwość dostępu do używek dla osób niepełnoletnich,
- zagrożenie związane z występowaniem klęsk żywiołowych takich jak: powódzie, susze,
- zbyt niskie wynagrodzenia pracowników, niewspółmierne do wkładanego wysiłku i zaangażowania,
- niska stopa życiowa części mieszkańców,
- niski poziom płac na lokalnym rynku pracy,
- wysokie bezrobocie,

- niskie kwalifikacje zawodowe znacznej części osób bezrobotnych,
- bierność bezrobotnych i osób korzystających z pomocy OPS,

Opportunities - szanse:

- polityka prospołeczna i rodzinna samorządu lokalnego,
- współpraca z podmiotami działającymi w obszarze pomocy społecznej,
- rozwijanie systemu wsparcia dla osób i rodzin wymagających pomocy,
- wzrost znaczenia organizacji pozarządowych w sektorze pomocy społecznej,
- dostęp do możliwości korzystania z programów z zakresu pomocy społecznej współfinansowanych ze środków EFS,
- tworzenie programów profilaktycznych i edukacyjnych w obszarze zapobiegania problemom społecznym,
- możliwości podnoszenia i rozszerzania kwalifikacji zawodowych.
- nowe inwestycje lokalne jako potencjalne miejsca pracy,
- zwiększenie oferty Ośrodka Pomocy Społecznej o usługi opiekuńcze,
- objęcie opieką asystenta rodzinnego rodzin potrzebujących i zagrożonych wykluczeniem społecznym,

Threats - zagrożenia:

- niezrozumienie dla działań pomocy społecznej,
- brak stabilności przepisów,
- dekretowanie zadań bez pokrycia finansowego,
- brak pomieszczeń na lokale socjalne i mieszkania chronione,
- rozpad więzi społecznych i zanik kontroli społecznej,
- zagrożenie funkcjonowania rodziny poprzez uzależnienia, bezrobocie, długotrwałe ubóstwo i przemoc w rodzinie,
- występowanie zjawiska wyuczonej bezradności i uzależnienia od pomocy społecznej,
- emigracja zarobkowa związana z wysokim bezrobociem,
- szybkie starzenie się społeczeństwa,
- niekorzystne wzorce zachowań (agresywność) płynące z mediów, Internetu, gier komputerowych,
- ograniczenia prawne i niejasność przepisów w rozwiązywaniu problemów pomocy społecznej,
- zrzucanie coraz większej odpowiedzialności finansowej dotyczącej finansowania opieki społecznej na gminy,
- groźba kryzysu gospodarczego,

4. WIZJA, MISJA I ZAŁOŻENIA GMINNEJ STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Wizja gminy Tarłów jest przewidywaniem pożądanego przez lokalną społeczność obrazu ich miejsca życia, pracy i odpoczynku. Tworząc wizję określono cechy jakie powinny ją charakteryzować w przyszłości, kierunki rozwoju które w optymistyczny sposób ujmują przyszłość gminy.

Wizja gminy Tarłów:

Gmina Tarłów to wiejska gmina przepięknie położona nad rzekami Wisłą i Kamienną, rozwijająca się turystycznie i rolniczo, dająca mieszkańcom możliwość wszechstronnego rozwoju gospodarczego, edukacyjnego i kulturalnego. Dająca stabilizację i bezpieczne jutro swoim mieszkańcom.

Cele rozwoju gminy powinny doprowadzić do poprawy sytuacji mieszkańców, ewolucji instytucji rodziny a także poprzez działania inwestycyjne poprawę jakości życia. Misja gminy jest odzwierciedleniem planów i kierunków rozwoju gminy

Misja:

Gmina Tarłów – gminą dążącą do poprawy standardu życia mieszkańców, gminą silnych wychowawczo rodzin oraz miejscem spędzenia spokojnej starości. To także piękny zakątek Polski do którego warto przyjechać by odpocząć.

Dążenie do przekształcenia gminy zgodnie z wizją i misją wymaga wytyczenia celów i zadań. Osobą odpowiedzialną za realizację strategii jest Kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej w Tarłowie, zaś koordynatorem realizacji strategii Wójt Gminy Tarłów.

4.1. Cel strategiczny I

**Dzieci są przyszłością gminy.
Tylko zdrowe wychowawczo rodziny zapewnią dzieciom odpowiedni rozwój
i stworzą warunki do życia zgodnie z ich potrzebami.**

Cel strategiczny I: Pomoc dzieciom i młodzieży, zwłaszcza z rodzin najuboższych i dotkniętych dysfunkcją

1. Pomoc rodzinom niewydolnym wychowawczo w przezwyciężaniu problemów opiekuńczo – wychowawczych.
2. Zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków do życia i rozwoju zgodnie z ich potrzebami i przysługującymi im prawami, oraz wyrównywanie szans edukacyjnych.
3. Przeciwdziałanie szerzeniu się postaw destrukcyjnych, agresywnych, aspołecznych w środowisku dzieci i młodzieży.

Kierunki działań:

1. Pomoc materialna dla rodzin pozostających w trudnej sytuacji ekonomicznej - Ośrodek Pomocy Społecznej i Stowarzyszenie „Pomocna dłoń” – realizacja od 2012 roku
2. Systematyczna współpraca z wymiarem sprawiedliwości właściwym ze względu na położenie gminy, w szczególności z sądem rodzinnym i kuratorami sądowymi dla dzieci i młodzieży.
3. Systematyczne współdziałanie z placówkami oświatowymi w celu bieżącej analizy sytuacji dzieci i młodzieży uczęszczającej do szkół a w szczególności przeciwdziałanie pojawiającym się patologiom.
4. Wspieranie działań mających na celu utworzenie świetlic wiejskich zapewniających dzieciom rozrywkę i organizację czasu wolnego- Urząd Gminy w Tarłowie

Cel strategiczny I: : Pomoc dzieciom i młodzieży, zwłaszcza z rodzin najuboższych i dotkniętych dysfunkcją

Cel szczegółowy	Zadania	Harmonogram realizacji	Nakłady	Odpowiedzialni
1. Pomoc rodzinom niewydolnym wychowawczo	1. Pomoc materialna dla rodzin pozostających w trudnej sytuacji ekonomicznej	<u>2012-2015</u>	Budżet gminy środki pozyskane z funduszy zewnętrznych	Ośrodek Pomocy Społecznej Stowarzyszenie „Pomocna Dłoń”
	2. Budowanie skutecznego systemu interwencji wobec zjawiska przemocy w rodzinie	<u>2012-2015</u>	Fundusz korkowy	Zespół Interdyscyplinarny
	3. Zwiększenie dostępności i skuteczności do zorganizowanych form pomocy psychologicznej i socjoterapeutycznej	<u>2012-2015</u>	Fundusz korkowy	Punkty: psychologiczny i terapeutyczny
	4. Systematyczna współpraca z wymiarem sprawiedliwości, w szczególności z sądem rodzinnym i kuratorami sądowymi dla dzieci i młodzieży	<u>2012-2015</u>	Budżet gminy środki pozyskane z funduszy zewnętrznych	Ośrodek Pomocy Społecznej
	5. Budowanie sieci współpracy między instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz integracji społecznej rodzin	<u>2012-2015</u>	Budżet gminy środki pozyskane z funduszy zewnętrznych	OPS, PCPR, Zespół Interdyscyplinarny, Stowarzyszenie „Pomocna Dłoń”
	1. Systematyczne współdziałanie z placówkami oświatowymi w celu			

2. Zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków do życia i rozwoju	bieżącej analizy sytuacji dzieci i młodzieży uczęszczającej do szkół a w szczególności przeciwdziałanie pojawiającym się patologiom	2012-2015	Budżet gminy środki pozyskane z funduszy zewnętrznych	Ośrodek Pomocy Społecznej, Szkoły na terenie Gminy Tarłów
	2. Zapewnienie atrakcyjnych zajęć rozwijających zainteresowania dzieci i młodzieży – Gminny Ośrodek Kultury	2012-2015	Budżet gminy środki pozyskane z funduszy zewnętrznych	Gminny Ośrodek Kultury w Tarłowie
	3. Wspieranie działań mających na celu utworzenie świetlic wiejskich zapewniających dzieciom rozrywkę i organizację czasu wolnego	2013-2015	Budżet gminy środki pozyskane z funduszy zewnętrznych	Urząd Gminy w Tarłowie
	4. Zorganizowanie zajęć pozalekcyjnych, wyrównawczych dla potrzebujących uczniów	2013-2015	Środki pozyskane z funduszy zewnętrznych	Szkoły na terenie Gminy Tarłów
	5. Rozwój różnych form zajęć pozaszkolnych dla dzieci i młodzieży w tym ćwiczeń korekcyjnych	2013-2015	Budżet gminy środki pozyskane z funduszy zewnętrznych	Szkoły na terenie Gminy Tarłów
	1. Wspieranie rodzin w sytuacjach kryzysowych i niewydolnych wychowawczo	2013-2015	Budżet gminy środki pozyskane z funduszy zewnętrznych	Szkoły na terenie Gminy Tarłów
	2. Edukacja społeczna w zakresie postaw			

3. Przeciwdziałanie szerzeniu się postaw destrukcyjnych, agresywnych, społecznych w środowisku dzieci i młodzieży.	wychowawczych i konsekwencji stosowanych oddziaływań wychowawczych wobec dziecka	2012-2015	Budżet gminy środki pozyskane z funduszy zewnętrznych	Ośrodek Pomocy Społecznej, punkty: psychologiczny i terapeutyczny
	3. Walka ze złymi wzorcami społecznymi związanymi ze spożywaniem alkoholu w miejscach publicznych	2013-2015	Budżet gminy środki pozyskane z funduszy zewnętrznych	Szkoły na terenie Gminy Tarłów
	4. Organizowanie kulturalnych form wypoczynku i rekreacji	2012-2015	Budżet instytucji	Policja
		2012-2015	Budżet instytucji	Gminny Ośrodek Kultury, Biblioteka w Tarłowie

Wskaźniki realizacji celu:

- liczba rodzin objętych pomocą Ośrodka Pomocy Społecznej
- liczba rodzin objętych pomocą Stowarzyszenia „Pomocna Dłoń”
- liczba spotkań zespołu interdyscyplinarnego
- liczba rodzin objętych pomocą psychologiczną i terapeutyczną
- liczba dzieci uczęszczających na zajęcia w Gminnym Ośrodku Kultury
- liczba dzieci biorących udział w zajęciach w Bibliotece
- liczba interwencji Policji w związku ze spożywaniem alkoholu w miejscach publicznych.

4.2. Cel strategiczny II

Bezrobocie skutecznie uniemożliwia realizację celów zawodowych i osobistych

Cel strategiczny II: Pomoc osobom bezrobotnym w przekwalifikowaniu się oraz znalezieniu pracy

1. Pomoc osobom bezrobotnym w podnoszeniu kwalifikacji.
2. Zapobieganie powstawaniu i pogłębianiu się bezrobocia.
3. Zapewnienie wsparcia dla osób i ich rodzin pozostających bez pracy.

Kierunki działań:

1. Współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w Opatowie w zakresie monitorowania i rozwiązywania zjawiska bezrobocia na terenie gminy
2. Objęcie pracą socjalną osób długotrwale bezrobotnych, tak by zachęcać je do systematycznego poszukiwania zatrudnienia. W szczególności należy dążyć do udzielenia osobom bezrobotnym wszechstronnej pomocy w zakresie: poradnictwa, zapoznania z aktywnymi technikami poszukiwania pracy.
3. Objęcie pomocą materialną rodzin dotkniętych problemem bezrobocia.
4. Tworzenie na terenie gminy sprzyjającego klimatu dla potencjalnych inwestorów, mogących tworzyć nowe miejsca pracy.
5. Bieżący monitoring ofert programowych i ewentualne opracowanie projektów mających na celu rozwiązywanie problemu bezrobocia w szczególności wśród kobiet i osób długotrwale bezrobotnych.

Cel strategiczny II: Pomoc osobom bezrobotnym w przekwalifikowaniu się oraz znalezieniu pracy

<u>Cel szczegółowy</u>	<u>Zadania</u>	<u>Harmonogram realizacji</u>	<u>Nakłady</u>	<u>Odpowiedzialni</u>
1. Pomoc osobom bezrobotnym w podnoszeniu kwalifikacji.	1. Współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w Opatowie w zakresie monitorowania i rozwiązywania zjawiska bezrobocia na terenie gminy a. organizacja prac społecznie użytecznych b. promowanie szkoleń. c. prace interwencyjne	2012-2015	Środki pozyskane z funduszy zewnętrznych	Urząd Gminy, Ośrodek Pomocy Społecznej

	d. roboty publiczne.			
	2. Monitorowanie ofert programowych, opracowanie projektów mających na celu rozwiązywanie problemu bezrobocia w szczególności wśród kobiet i osób długotrwale bezrobotnych.	2012-2015	Środki pozyskane z funduszy zewnętrznych	Urząd Gminy, Ośrodek Pomocy Społecznej w Tarłowie
2. Zapobieganie powstawaniu i pogłębianiu się bezrobocia.	1. Tworzenie na terenie gminy sprzyjającego klimatu dla potencjalnych inwestorów, mogących tworzyć nowe miejsca pracy.	2013-2015	Środki pozyskane z funduszy zewnętrznych	Urząd Gminy w Tarłowie
3. Zapewnienie wsparcia dla osób i ich rodzin pozostających bez pracy.	1. Objęcie pracą socjalną osób długotrwale bezrobotnych, zachęcającą do aktywnego i systematycznego poszukiwania zatrudnienia.	2013-2015	Budżet instytucji	Ośrodek Pomocy Społecznej,
	3. Objęcie pomocą materialną rodzin dotkniętych problemem bezrobocia.	2012-2015	Budżet instytucji	Ośrodek Pomocy Społecznej, Stowarzyszenie „Pomocna Dłoń”

Wskaźniki realizacji celu:

- liczba osób bezrobotnych objętych pomocą Ośrodka Pomocy Społecznej,
- liczba osób bezrobotnych objętych pomocą Stowarzyszenia „Pomocna Dłoń”,
- liczba osób zatrudnionych w ramach prac interwencyjnych,
- liczba osób zatrudnionych w ramach robót publicznych,
- liczba osób podnoszących kwalifikacje w ramach projektów POKL,

4.3. Cel strategiczny III

**Alkoholizm jest jednym z większych zagrożeń społecznych.
Osobom zagrożonym lub borykającym się z problemem alkoholowym
należy zapewnić odpowiednią pomoc.**

Cel strategiczny III: Budowa zintegrowanego systemu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych na terenie gminy.

1. Zapobieganie powstawaniu nowych problemów alkoholowych.
2. Zmniejszanie rozmiarów problemów, które aktualnie występują.
3. Zwiększenie zasobów niezbędnych do radzenia sobie z już istniejącymi problemami.
4. Podniesienie poziomu wiedzy społeczeństwa na temat problemów związanych z używaniem środków psychoaktywnych i możliwości zapobiegania zjawisku.

Kierunki działania:

1. Ograniczanie i zmiana struktury spożycia napojów alkoholowych.
2. Zmiana zachowań i postaw mieszkańców w sytuacjach związanych z alkoholem i narkomanią.
3. Wdrożenie stosownych form profilaktyki kierowanej w szczególności do dzieci i młodzieży.
4. Budowanie skutecznych form kontroli prawnej i społecznej nad szkodliwymi formami postępowania osób nadużywających alkoholu i narkotyków
5. Zwiększenie skuteczności i dostępności terapii w zakresie nowoczesnych strategii i metod rozwiązywania problemów alkoholowych.
6. Przeciwdziałanie przemocy domowej
 - przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie, przez doskonalenie procedury „Niebieskiej Karty”
 - utworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie
 - prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

W w/w zakresie cele i kierunki działań są realizowane zgodnie z przyjmowanym corocznie przez Radę Gminy Gminnym Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii zawierającym szczegółowe działania.

Cel strategiczny III: Budowa zintegrowanego systemu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych na terenie gminy.

<u>Cel szczegółowy</u>	<u>Zadania</u>	<u>Harmonogram realizacji</u>	<u>Nakłady</u>	<u>Odpowiedzialni</u>
1. Zapobieganie powstawaniu problemów alkoholowych.	1. Ograniczanie i zmiana struktury spożycia napojów alkoholowych przez mieszkańców gminy.	<u>2012-2015</u>	Budżet instytucji, Fundusz korkowy	Ośrodek Pomocy Społecznej, punkty: psychologiczny i terapeutyczny
	2. Zmiana zachowań i postaw w sytuacjach związanych ze spożywaniem alkoholu, wdrożenie stosownych form profilaktyki kierowanej w szczególności do dzieci i młodzieży.	<u>2013-2015</u>	Budżet instytucji	Szkoły na terenie Gminy
2. Zmniejszanie rozmiarów problemów, które aktualnie występują.	1. Walka z patologicznymi sytuacjami związanymi z nadużywaniem alkoholu w tym z sytuacją współzależnienia i przemocy wywołanej alkoholizmem.	<u>2012-2015</u>	Fundusz korkowy	Komisja d.s. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Zespół interdyscyplinarny Policja
3. Zwiększenie zasobów niezbędnych do radzenia sobie z już istniejącymi problemami.	1. Aktywne działanie grup pomocowych i wsparcia dla osób dotkniętych problemem alkoholizmu i ich rodzin	<u>2012-2015</u>	Fundusz korkowy	Punkty: psychologiczny i terapeutyczny
4. Podniesienie poziomu wiedzy społeczeństwa na temat problemów związanych z	1. Programy profilaktyczne, pogadanki, prelekcje	<u>2013-2015</u>	Fundusz korkowy	Szkoły, Kościół, Policja

używaniem środków psychoaktywnych i możliwości zapobiegania zjawisku.	2. Aktywne działanie Zespołu Interdyscyplinarnego	<u>2012-2015</u>	Fundusz korkowy	Zespół Interdyscyplinarny
--	---	------------------	--------------------	------------------------------

Wskaźniki realizacji celu:

- liczba rodzin objętych opieką Zespołu Interdyscyplinarnego,
- liczba osób korzystających z punktów: psychologicznego i terapeutycznego,
- liczba programów profilaktycznych,
- liczna interwencji Policji w związku z przemocą w rodzinie,
- liczba spraw prowadzonych przez Gminną Komisję d.s. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

4.4. Cel strategiczny IV

Systematycznie zwiększająca się liczba osób starych, chorych i niepełnosprawnych sprawia, że w specjalny sposób należy zająć się zapewnieniem opieki tym osobom.

Cel strategiczny IV: Pomoc ludziom starszym, samotnym i niepełnosprawnym

Struktura demograficzna Gminy Tarłów wskazuje na zwiększanie się grupy mieszkańców w wieku poprodukcyjnym oznacza to, że problemy wieku starczego oraz niepełnosprawność będą się nasilały i wymagają działań profilaktycznych i interwencyjnych. Dlatego ważne jest rozwijanie zintegrowanego systemu wsparcia na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych

1. Zapewnienie odpowiednich form opieki osobom wymagającym pomocy.
2. Zwiększenie dostępności usług opiekuńczych i pielęgnacyjnych osobom starszym i niepełnosprawnym.
3. Aktywizacja rodzin na rzecz zapewnienia opieki osobom najbliższym.
4. Promocja zdrowia.

Kierunki działania:

1. Utrzymanie osób niepełnosprawnych i starszych w miejscu ich zamieszkania w szczególności poprzez uwrażliwienie społeczności lokalnej na potrzeby osób starszych i niepełnosprawnych.
2. Wsparcie materialne dla osób samotnych, w podeszłym wieku i osób niepełnosprawnych.
3. Podejmowanie działań zmierzających do systematycznego łamania barier dla osób niepełnosprawnych ruchowo.
4. Współdziałanie z PFRON i organizacjami pozarządowymi dla skuteczniejszego rozwiązywania problemów osób niepełnosprawnych.
5. Współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie i Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych.
6. Rozwój działań informacyjnych i promocyjnych związanych z pozycją osób w podeszłym wieku i niepełnosprawnych.
7. Wyrównanie szans dostępu do opieki zdrowotnej, działania profilaktyczne i promocja zdrowia.

Cel strategiczny IV: : Pomoc ludziom starszym, samotnym i niepełnosprawnym .

<u>Cel szczegółowy</u>	<u>Zadania</u>	<u>Harmonogram realizacji</u>	<u>Nakłady</u>	<u>Odpowiedzialni</u>
1. Zapewnienie odpowiednich form opieki osobom wymagającym	1. Wsparcie materialne dla osób samotnych, w podeszłym wieku i osób niepełnosprawnych.	2012-2015	Budżet instytucji	Ośrodek Pomocy Społecznej
	3. Podejmowanie działań zmierzających do systematycznego łamania barier dla osób niepełnosprawnych ruchowo.	2012-2015	Budżet instytucji Środki pozyskane z funduszy zewnętrznych	Ośrodek Pomocy Społecznej, PCPR
2. Zwiększenie dostępności usług opiekuńczych i pielęgnacyjnych osobom starszym i niepełnosprawnym.	1. Współdziałanie z PFRON i organizacjami pozarządowymi dla skutecznego rozwiązywania problemów osób niepełnosprawnych.	2012-2015	Środki pozyskane z funduszy zewnętrznych	Ośrodek Pomocy Społecznej, Stowarzyszenie „Pomocna Dłoń”
	2. Uruchomienie usług opiekuńczych dla potrzebujących z terenu Gminy Tarłów	2014-2015	Budżet Gminy	Ośrodek Pomocy Społecznej
3. Aktywizacja rodzin na rzecz zapewnienia opieki osobom najbliższym	1. Rozwój działań informacyjnych i promocyjnych związanych z pozycją osób w podeszłym wieku i niepełnosprawnych.	2012-2015	Budżet instytucji	Ośrodek Pomocy Społecznej

4. Promocja zdrowia.	Akcje profilaktyczne	2012-2015	Budżet instytucji	Ośrodek Zdrowia, Szkoły
-----------------------------	----------------------	-----------	-------------------	-------------------------

Wskaźniki realizacji celu:

- liczba akcji profilaktycznych,
- liczba osób niepełnosprawnych korzystających z pomocy Ośrodka Pomocy Społecznej,
- liczba osób w podeszłym wieku korzystających z pomocy Ośrodka Pomocy Społecznej,
- liczba osób niepełnosprawnych korzystających z pomocy Stowarzyszenia „Pomocna Dłoń”,
- liczba osób w podeszłym wieku korzystających z pomocy Stowarzyszenia „Pomocna Dłoń”,
- liczba osób objętych usługami opiekuńczymi,

5. UWAGI KOŃCOWE

Do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym, zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej, należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych.

Działania określone w powyższej strategii są zadaniami ogólnospołecznymi i ważnym elementem polityki społecznej Gminy Tarłów.

Gminna strategia rozwiązywania problemów społecznych Gminy Tarłów na lata 2011 – 2015 nakreśla długofalowe działania mające na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one same w stanie pokonać wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych została opracowana przez pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej, po konsultacjach z przedstawicielami: Policji, Szkół, Komisji d.s. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, pracownikami punktów psychologicznych i Urzędu Gminy. Koordynatorem realizacji strategii jest Wójt Gminy, zaś osobami odpowiedzialnymi za realizację są pracownicy Ośrodka Pomocy Społecznej, z Kierownikiem Ośrodka Pomocy Społecznej na czele.

Zespół pracujący przy wdrażaniu strategii powinien co najmniej raz w roku spotykać się by omówić postęp realizacji poszczególnych zadań strategii. Ocena powinna być przekazana Wójtowi i Radzie Gminy wraz z propozycją rozwiązań problemów wynikających z realizacji strategii.